

Eidsvåg skole – antikvariske forhold

Bakgrunn

I forbindelse med ombygging og utbygging av Eidsvåg skole ønsker Etat for utbygging å ha nær dialog med Byantikvaren. Det er i skisse- og forprosjektfase gjennomført møter med Byantikvaren, og en er kommet frem til omforente løsninger. Disse beskrives under.

Følgende er hentet fra Antikvarisk dokumentasjon v/ Byantikvaren 2017-2:

Noen generelle anbefalinger

Bygningene med høy og svært høy verneverdi bør bevares og settes i stand. Hovedform og fasadeuttrykk bør bevares. Overflatestrukturer, materialer og originale bygningsdetaljer, som dører og vindu, bør bevares og eventuelt oppgraderes, og bare skiftes ut dersom de er ødelagt, og da fortrinnsvis med materiale og utførelse tilsvarende originalen. I tilfeller der endringer allerede er foretatt, bør tilbakeføringer vurderes.

Også store deler av interiørene anses som verneverdige, fortrinnsvis i hovedbygningen fra 1952 og brakken. Av særlig interesse er hovedbygningens trapperom - samtlige trapperom anses som verneverdige og bør i minst mulig grad endres. Arkitektonisk form, fasadeuttrykk og originale elementer/materialer, som for eksempel skifertrinn og -gulv, smijernsgelender, fyllingsdører, sålbenker i skifer etc bør bevares. Listen er ikke uttømmende.

Tyskerbrakken

Det tilligger prosjektet å oppgradere bygningens værhud, dvs. yttervegger og tak, samt tilføre noe varme, og sørge for vann- og avløp. Dette vil sikre bygningen mot utvendig værpåkjening. Oppgradering av konstruksjoner og interiør inngår ikke i oppdraget.

Foto av dagens situasjon:

Målsettingen er å oppgradere de materialkvaliteter som finnes på bygningen pr. dd., hvilket innebærer en tilnærmet restaurering.

1. Grunnmur/kjelleryttervegg av tegl: rengjøres og slemmes. Evt. setninger utbedres ikke i dette prosjektet.
2. Utvendig kledning: rengjøres og maling fjernes så langt det lar seg gjøre uten å skade panelbordene. Fargeprøver tas. Ødelagt bord erstattes med kopi. Behandles med moderne malingsprodukt sammenlignbart med original tranoljemaling. Oppdages evt. svakheter i veggkonstruksjonen meldes det opp til prosjektledelsen.

3. Vinduer: vinduer demonteres og repareres og pusses opp på verksted. Ødelagte vinduer erstattes med kopier. Evt. senere supplering av vinduer for å bedre isolasjonsevne skjer med innvendig varevindu som monteres separat.
4. Takteking og takarbeider: takstein (tegl) demonteres, og undertak sjekkes og utbedres. Det er valgfritt om prosjektet benytter takstein eller «papp» (dvs. asfaltbelegg). Setninger i taket utbedres ikke såfremt det er ikke konstruktive skader som avdekkes under arbeidet. Dette meldes i så fall prosjektledelsen. Vindski og vannbord av tre oppgraderes eller skiftes. På gammelt foto (tidlig 1960) kan det se ut som pappteiking er det originale. Dette legges til grunn for fasade/tak-restaureringen.
5. Skorstein: rengjøres og stelles. Pipetopp monteres i tidsriktig stil.
6. Beslagsarbeid og renneløsninger: blybeslag sjekkes, og evt. byttes ut med nye blybeslag. Rennessystemet må sannsynligvis byttes ut, og utføres i metall som kan males over i veggfarge.
7. Diverse: detaljer i raft, svill, rundt vinduer mm. skal beholdes, og utskiftninger skal være kopi av opprinnelig løsning.

1952-bygget

Bygningen skal tilpasses det pedagogiske programmet for Bergen kommune. Nytt tilbygg skal knyttes til 52-bygget i gymsalens nordfasade. For eksteriøret er prinsippet at det ikke skal gjøres endringer, kun for vedlikehold og oppgradering av vinduer. Takteking endres til originale materialer. I interiører beholdes viktige elementer. Prinsippet er å ikke fjerne viktige detaljer, selv om det av ulike grunner må dekkes til.

Kort beskrivelse av bygningsdeler og aktuelle tiltak:

EKSTERIØR:

1. **Yttervegger** inkl. kjelleryttervegger: rengjøring og evt. pussutbedringer. Rengjøringsmidler skal ikke skade eldre puss. Pussmørtel blandes etter pussprøve på original puss. Pilastre som fra før kun er slemmet og malt skal beholde originalt uttrykk. Frilagt tegl rengjøres. Ornamentikk beholdes. Ventilasjonsrist settes inn i eksisterende vindusåpning i 3 etasje.
2. **Farge yttervegger:** antikvarisk dokumentasjon legges til grunn: hvit hovedfarge, lys varm grå på sokkeletasje,

pilastre og slemmede fasadeelementer.

3. **Vinduer:** Originale vinduer pusses opp, og suppleres evt. med innvendig varevindu. Øvrige vinduer er fra vindusprosjekter i 2008 og 2010, førstnevnte i aluminium og sistnevnte i aluminium-treutførelse. Nyere vinduer, spesielt 2010-vinduer, har relativt god isolasjonsverdi, de er i god stand og har en farge som vurderes til å være i nærheten av original farge. Videre har vinduene en inndeling som stemmer med det opprinnelige.

Sørfasade: denne fasade er solutsatt og har vinduer fra tidligere vindusutskiftning, og i denne fasaden skiftes alle vinduer. Nye vinduer utføres med røde karmen i sokkeletasje og grønne vinduer i øvrige etasjer i tråd med antikvariske hensyn, dvs. riktig inndeling iht. gamle tegninger, og riktig farge.

Vinduskonstruksjon kan være aluminiums med tre og integrert solavskjerming.

4. **Ytterdører:** Hovedinngangsdør: det overlates til entreprenør å finne løsning for oppgradering til nødvendig funksjonsnivå. 2-fløyet dør i bitrapp låses, og dør nr. 2 i dette trapperommet benyttes som gangsdør. Dører som byttes ut tas vare på, og det er ønskelig å finne en plass for disse som dekorativt/historisk interiørelement. Det er et krav fra oppdragsgiver at nye dører utføres i glass/aluminium. Vi ser for oss at disse utformes som en moderne kontrast, og gammel dør kan finne en plass like ved (som innvendig dekorasjon).

5. **Tak:** Det fremgår av dokumentasjonen at bygningen opprinnelig hadde tekkning med asfaltpapp på alle hovedtak og kobber på trappehus. Dette reetableres, med tillegg for listetekking av estetiske grunner. Kobbertekking leveres preirret.

6. **Beslag og rennesystem:** Beslag i tilknytning kobbertak utføres i kobber. Beslag til vinduer og dører følger vindu/dørfarge- og materialkvalitet. Rennesystem skal planlegges slik at nedløp ikke forstyrrer fasaden, dette gjelder plassering og farge. Kan utføres i lakkert stål, eller i utførelse som kan overmales i veggfarge.

7. **Rekkverk og dekorasjoner:** Bevaringsverdige elementer nevnt i antikvarisk dokumentasjon restaureres. Metallar-

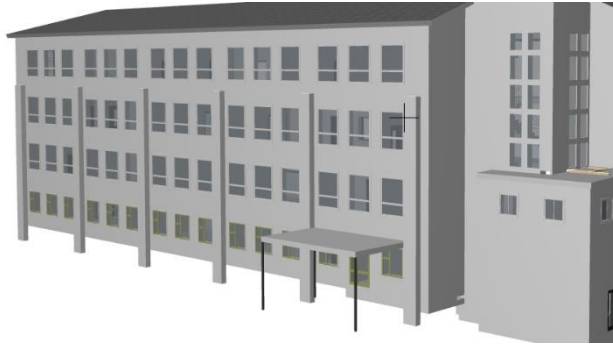
beid på øst siden:

, smijensrekkverk:

8. **Letak/beskyttelse ytterdører:** Det er behov for å beskytte dører som er værutsatte, primært gjelder det dør i underetasje i sørfasaden. Her monteres enkel konstruksjon, som også gir noe beskyttelse for uteopphold ved sørfasaden.

Størrelse og plassering er tilpasset avstanden mellom 2 pilastre, og skal ikke forhindre kjøretøy som brukes ifm. ved-

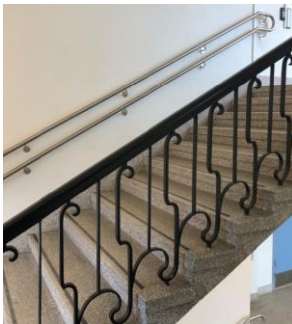

likehold.

9. **Utvendige konstruksjoner:** LARK innarbeider antikvariske hensyn i eget dokument.

INTERIØR:

1. **Innside yttervegger:** Vegger er i pusset tegl, og vil beholde sin karakter. Her må det foretas en vurdering av gammel malingstype og puss (f.eks kalkinnhold) før ny behandling gjennomføres. Ny pusstype tilpasses gammel puss, og det benyttes egnet maling. Innvendig vindusbrett er i svart skifer, og disse beholdes. For sørveggen må vindusbrettene ses i sammenheng med evt. vindusutsiftning.
2. **Innervegger:** ikke-bærende vegger vil i stor grad rives. Bærevegger beholdes, og murkarakteren skal fortsatt prege interiøret, men med noen utsparinger for dører og innvendige glassfelt. Dette fremgår på plantegningene i prosjektet. Bærevegger er i pusset tegl, og vil beholde sin karakter, og er derved et viktig element i interiøret sammen med yttervegger som også er pusset tegl. Pussete brystning, f.eks. i korridor beholdes, og evt. fargesettes.
3. **Dører:** Noen få originale dører finnes på bygget, disse skal tas vare på, og om mulig synliggjøres i forbindelse med interiørplanleggingen. Om mulig skal dørene fortsatt benyttes (i områder uten tekniske krav til dører). Dører som ikke er egnet til bruk, skal tas vare på. Nye dører utføres etter dagens standard mht. lyd/brann/sikring og funksjonalitet.
4. **Gulv:** skifergulv beholdes og rengjøres. Tregulv i klasserom rives og bygges på nytt som oppforete plategulv med banebelegg. For øvrig skiftes alt belegg, og erstattes med banebelegg.
5. **Trapperom:** skal beholde sin karakter med gulv, rekkverk. Himlinger vurderes mht. akustikk, og akustisk puss må vurderes. Det må monteres håndløper på vegg og rekkverk forutsettes beholdt som det er. Nødvendig oppussing medtas. Pendel i hovedtrapp (jfr. RIE) beholdes og opprustes. Trappeneser merkes, med solid utførelse.
6. **Trapperekker:** Det legges til grunn at eksisterende rekkverk gir nok sikkerhet. Her følger et eksempel fra annen skole (Ris skole, Oslo) hvor eksisterende rekkverk har fått stå i original stand i forbindelse med oppgradering av bygget:

Ris skole:

Eidsvåg skole:

7. **Himlinger:** I hovedsak vil det bli montert nye himlinger. I hovedinngang og 2 hovedtrapperom vurderes akustisk puss da disse rommene er viktig for interiørets karakter.
8. **Farger:** Det vil i løpet av prosjekteringsfasene bli utarbeidet en fargepalett for 1952-bygget, utvendig og innvendig. Vi vil legge til grunn at originale farger skal inngå i paletten. Det pålegges entreprenør å utarbeide fargetrapp innvendig og utvendig.

FORUNDERSØKELSER:

1. **Undersøkelse yttervegg:** Det er ønskelig at oppdragsgiver utføre undersøkelser som: malingsprøve, pussprøve, erfaring fra rengjøringsmetoder på eldre bygg.
2. **Undersøkelse innervegg + innside yttervegg:** som over.

Noen referanser Byggforsk:

742.663 Maling av pussede fasader på eksisterende bygninger, 742.241 Fasaderengjøring, 742.245 Fjerning av maling fra fasader.

Bergen, 20.06.2018

Kristian Martin Bech

siv.ark. MNAL

T 95996646

E kb@linkarkitektur.no